

Dr. Gaál László fordításai

Firdauszi: Sahnáme

A királyok könyve - részletek

Perzsa költők versei

L. N. L. Kiadó 2014.

Firdauszi, Abul-Karzim Hanszur a perzsa- és világirodalom egyik legjelesebb költője. 940 körül született Tusz városában, s életét is ott fejezte be 1020-ban. Költői versenyre hívták meg Mahmud fejedelem udvarába, melyet megnyert és a fejedelmi udvarban 30 évig írta az általa már korábban ismert királymondákat, és teremtéstörténetet. 60 ezer arany tiszteletdíj helyett a fejedelem ezüstöt küldött a mesternek. Firdauszi egy epés pamflettel válaszolt és elhagyta az udvart, természetesen menekülve, hiszen felkeltette a fejedelem haragját. Firdauszi a 60 ezer aranyért szülővárosát Tuszt vízvezetékkel szerette volna ellátni, mert ez a város a sivatagban egy hegyen épült.

Végül barátai közbenjárására a fejedelem haragja lecsillapodott, megengedte, hogy Tuszban telepedjen le nővére hajlékában. A 60 ezer aranyat is elküldte egy tevekaravánal. Mikor a karaván a déli kapun megérkezett Tuszba, Firdauszi akkor vitték sírjába az északi kapun át. Lehet, hogy ez legenda, de minden életrajzíró kötődik hozzá. A költői lét soha sem volt sikertörténet, csak az olvasók szerencsések, akik olvashatják a sorokat.

Hosszú ideig a fejedelmi udvar kincse volt a Firdauszi által írt mondaköltemény sorozat, de a 19. században mégis csak kiadták az új-perzsa nyelven írt műalkotást (Kalkutta 1811), majd kibővítve Turner Macan 1829-ben ugyancsak Kalkuttában. A franciák prózában fordították le 7 kötetben (Jules Mohl 1838-78), az angolok részleteket közöltek. Németre 3 kötetben Gr. Schack fordította le. A 3. kiadása Stuttgartban 1877-ben jelent meg.

Magyarra Sziládi Áron, Erdős Béla, Fiók Károly, Radó Antal fordított részleteket a 19. sz. végén.

A Magyar Helikon 1979-ben szép kötetben tette közzé Devecseri Gábor fordítását, Rusztem és Iszkandár hősöket kiemelve. 1959-ben is jelent meg egy Devecseri fordítás az Európa kiadónál.

Innen tudjuk, hogy Devecseri Gábor Honti Dezső prózai átültetéséből dolgozott.

A Magyar Könyvklub 2002-ben Londesz Elek fordítását adta ki.

L. Nagy Lajos vállalkozásában 2014-ben látott napvilágot egy szép kötet Firdauszitól, melyben részleteket közöl a Sahnáme-ből (Királyok Könyve) és a költő lírai alkotásaiból.

A kötet fordítója az elhunyt Dr. Gaál László karcagi tanár, gimnáziumi igazgató és később a debreceni egyetem bölcsészkarának kandidátusa, nyelvész munkatársa. Fordítását 1934. november 7-én mutatta be a Karcagi Öregdiákok szövetségének ülésén. Nagy Lajos leköszölte a Firdauszi könyvben Dr. Gaál László beszédét, melyben a magyar ősmúlt iránt érdeklődő tudós képe bontakozik ki. „Foglalkoznunk kell Nimrud földjének Perzsiának ősmundáival, kutatnunk kell az iráni nyelv és irodalom legrégebb emlékeit”, mondotta nevezetes beszédében.

Nagy Lajos felfedezte ezt a jeles magyar Közel-Kelet kutatót és nem kis munkával összegyűjtött annyi pénzt, amennyiből ki tudta adni az érdekes mondai anyagnak egy jól körülhatárolt részét.

Gondolom, azt adta ki, amit Dr. Gaál László lefordított. A fordításról és a költő Dr. Gaál László alkotói stílusáról értékes tanulmányt olvashatunk a kötet végén Budaházy Éva tollából.

A kötetet Firdauszi arcképe és 15 színes oldal zárja, melyet minőségi szinten tett közzé a nyomda. Mondat Kft. Vác.

A kötet elején Mohammad Reza Morshedzadeh az Iráni Köztársaság budapesti nagykövetségének köszöntője olvasható.

Szívből gratulálunk L. Nagy Lajos kiadónak a mű megjelentetéséért. A magyar olvasó eddig nem látott mondákkal ismerkedhetett meg a mű segítségével, gyönyörködve olvashatja a páratlanul szép perzsa líra gyöngyszemeit, és felfigyelhet Dr. Gaál Lászlóra, az eddig alig-alig publikált Közel-Kelet kutatóra.

Tudjuk, mennyi fáradság, törődés húzódik meg a kész mű mögött. Szeretettel, gondosan megalkotott művet adott ki L. Nagy Lajos, jól esik este kézbe venni s egy-egy verses hőstörténetet elolvasni.

Köszönjük munkáját.

(Szerk.)